

Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami na 1. stupni základní školy

Závěrečná práce

Studijní program:

DVPP Další vzdělávání pedagogických pracovníků

Studijní obor:

Rozšiřující studium učitelství pro 1. st. ZŠ

Autor práce:

Mgr. Hana Svobodová

Vedoucí práce:

Mgr. Miroslav Meier, Ph.D.

Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky

Zadání závěrečné práce

Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami na 1. stupni základní školy

Jméno a příjmení: **Mgr. Hana Svobodová**
Osobní číslo: P20C00017
Studijní program: DVPP Další vzdělávání pedagogických pracovníků
Studijní obor: Rozšiřující studium učitelství pro 1. st. ZŠ
Zadávající katedra: Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky
Akademický rok: **2020/2021**

Zásady pro vypracování:

Cíl: Analyzovat vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami na 1. stupni základní školy a zjistit názory učitelek a učitelů na vzdělávání těchto žáků.

Metody: analýza, dotazník

Požadavky: Studium odborné literatury, formulace teoretických východisek, vytvořit analýzu a zjistit názory pedagogů na dané základní škole, formulace závěrů.

Rozsah grafických prací:
Rozsah pracovní zprávy:
Forma zpracování práce:
Jazyk práce:

tištěná/elektronická
Čeština

Seznam odborné literatury:

- KENDÍKOVÁ, J., 2016. *Jak zvládnout problémy dětí se školou?: děti se speciálními vzdělávacími potřebami ve škole – praktická příručka pro rodiče, učitele a další odborné pracovníky*. 2. vyd. Praha: Pasparta. ISBN 978-80-88163-36-7.
- KUCHARSKÁ, A., aj., 2013. *Školní speciální pedagog*. 1. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0497-8.
- LECHTA, V., ed., 2016. *Inkluzivní pedagogika*. 1. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1123-5.
- SLOWÍK, J., 2016. *Speciální pedagogika*. 2. aktual. a dopl. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-271-0095-8.
- ZELINKOVÁ, O., 2003. *Poruchy učení: dyslexie, dysgrafie, dysortografie, dyskalkulie, dyspraxie, ADHD: specifické vývojové poruchy čtení, psaní a dalších školních dovedností*. 10. zcela přeprac. a rozš. vyd. Praha: Portál. ISBN 80-7178-800-7.

Vedoucí práce:

Mgr. Miroslav Meier, Ph.D.
Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky

Datum zadání práce:

30. ledna 2021

Předpokládaný termín odevzdání:

30. ledna 2022

prof. RNDr. Jan Píček, CSc.
čl. 10

L.S.

PhDr. Pavel Kliment, Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 1. května 2021

Prohlášení

Prohlašuji, že svou závěrečnou práci jsem vypracovala samostatně jako původní dílo s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé závěrečné práce a konzultantem.

Jsem si vědoma toho, že na mou závěrečnou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé závěrečné práce pro vnitřní potřebu Technické univerzity v Liberci.

Užiji-li závěrečné práce nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti Technickou univerzitu v Liberci; v tomto případě má Technická univerzita v Liberci právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Současně čestně prohlašuji, že text elektronické podoby práce vložený do IS/STAG se shoduje s textem tištěné podoby práce.

Beru na vědomí, že má závěrečná práce bude zveřejněna Technickou univerzitou v Liberci v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědoma následků, které podle zákona o vysokých školách mohou vyplývat z porušení tohoto prohlášení.

23. září 2021

Mgr. Hana Svobodová

Poděkování

Tímto děkuji panu Mgr. Miroslavovi Meierovi, Ph.D., vedoucímu závěrečné práce, který mi byl nápomocen svými cennými radami po celou dobu tvorby závěrečné práce.

Další poděkování patří celé mé rodině za podporu a trpělivost během studia.

Název závěrečné práce: Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami na 1. stupni základní školy

Jméno a příjmení autora: Mgr. Hana Svobodová

Akademický rok odevzdání závěrečné práce: 2021/2022

Vedoucí závěrečné práce: Mgr. Miroslav Meier, Ph.D.

Anotace:

Závěrečná práce se zabývá problematikou žáků se speciálními vzdělávacími potřebami na 1. stupni základní školy. Cílem práce bylo analyzovat vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami na 1. stupni základní školy a zjistit názory učitelek a učitelů na vzdělávání těchto žáků. Závěrečnou práci tvoří dvě stěžejní části. Jedná se o část teoretickou, která s využitím odborných zdrojů přibližuje problematiku žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a to v oblastech legislativního zakotvení, vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, podpůrných opatření, předmětu speciálně pedagogické péče a individuálního vzdělávacího plánu. Neschází ani oblast poradenských služeb, která se věnuje školnímu poradenskému pracovišti, školnímu speciálnímu pedagogovi a školským poradenským zařízením. Empirická část předkládá analýzu informací o žácích 1. stupně základní školy se speciálními vzdělávacími potřebami, kteří mají doporučení ze školského poradenského zařízení a škola jim poskytuje podpůrná opatření. Analýza informací je zpracována za poslední čtyři školní roky na základě ročních přehledů aktuálně poskytovaných podpůrných opatření u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, které byly získány z evidence školy. S využitím nestandardizovaného dotazníku bylo provedeno průzkumné šetření, jenž zjišťovalo názory učitelek a učitelů na problematiku vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami na 1. stupni základní školy. Výsledky jsou následně zobrazeny prostřednictvím tabulek a grafů. Navazují navrhovaná opatření a shrnutí celé závěrečné práce je v závěru. Součástí závěrečné práce je i seznam použitých zdrojů a příloha s dotazníkem.

Klíčová slova: individuální vzdělávací plán, podpůrná opatření, speciální pedagog, speciálně pedagogická péče, školská poradenská zařízení, školní poradenská pracoviště, učitel, vzdělávání, základní škola, žáci se speciálními vzdělávacími potřebami.

Final Work Title: Pupils with Special Educational Needs at the 1st Stage of Primary School

Author: Mgr. Hana Svobodová

Academic Year of Submission: 2021/2022

Final Work Supervisor: Mgr. Miroslav Meier, Ph.D.

Abstract:

The thesis concerns the topic of primary school pupils with special educational needs. The aim of the thesis is to analyze the education of the pupils with special educational needs at the primary school and learn about the teachers' opinions on education of such students. The thesis consists of two principal parts. It is the theoretical part which, with use of professional resources, describes the topic of pupils with special educational needs in the areas of legislative embedment, education of the pupils with special educational needs, supportive provisions, issue of special pedagogical care and individual educational strategy. Also involving the field of the advisory services that concerns school advisory workplace, school special pedagogist and scholastic institution. The empirical part presents the information analysis on primary school pupils with special educational needs who get recommendation by scholastic advisory institution and the school provides supportive provisions. The information analysis has been processed for last four school years, based on yearly overviews of currently provided supportive provisions for pupils with special educational needs that were acquired from school records. With the use of non-standardized questionnaire, the investigation proceedings took place, learning the teacher's opinions on the education of the primary school pupils with special educational needs. The results are subsequently represented by tables and graphs. Proposal provisions follow and summary of the thesis is in the conclusion. As a part of the thesis there is a list of referred sources and questionnaire is situated in the appendix.

Keywords: individual educational plan/strategy, supportive provisions, special pedagogist, special pedagogical care, scholastic advisory institution/facility, school advisory workplace, teacher, education, primary school, pupils with special educational needs.

Obsah

Seznam grafů.....	9
Seznam tabulek.....	9
ÚVOD.....	10
TEORETICKÁ ČÁST.....	11
1 Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami na 1. stupni základní školy.....	11
1.1 Legislativní rámec edukace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.....	11
2 Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami na 1. stupni základní školy...	12
2.1 Podpůrná opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.....	12
2.2 Předmět speciálně pedagogické péče.....	15
2.3 Individuální vzdělávací plán žáka se speciálními vzdělávacími potřebami.....	15
3 Poradenské služby.....	16
3.1 Školní poradenská pracoviště.....	17
3.1.1 Speciální pedagog.....	17
3.2 Školská poradenská zařízení.....	18
EMPIRICKÁ ČÁST.....	20
4 Cíl závěrečné práce a formulování předpokladů.....	20
5 Použité metody a průběh výzkumu.....	20
6 Popis vzorku.....	21
7 Získaná data a jejich interpretace.....	22
7.1 Výsledky dotazníkového šetření.....	22
7.2 Výsledky dat z analýzy.....	26
8 Ověření předpokladů.....	30
9 DISKUZE A NAVRHOVANÁ OPATŘENÍ.....	33
ZÁVĚR.....	36
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	37
SEZNAM PŘÍLOH.....	39

Seznam grafů

Graf 1: Typy SVP u žáků na 1. stupni ZŠ.....	23
Graf 2: Podpůrná opatření žáků se SVP na 1. stupni ZŠ	24
Graf 3: Názor na vzdělávání žáků se SVP na 1. stupni ZŠ	25
Graf 4: Dostatek odborných pracovníků na 1. stupni ZŠ	26
Graf 5: Druh znevýhodnění u žáků se SVP na 1. stupni ZŠ.....	28
Graf 6: Druh poskytovaného podpůrného opatření	29
Graf 7: Počet pomůcek pro žáky se SVP na 1. stupni ZŠ	30
Graf 8: Názor učitelek a učitelů na vzdělávání žáků se SVP na 1. stupni ZŠ.....	33

Seznam tabulek

Tabulka 1: Počet žáků se SVP na 1. stupni ZŠ.....	21
Tabulka 2: Zastoupení žáků se SVP v jednotlivých ročnících ZŠ	21
Tabulka 3: Charakteristika žáka se SVP	23
Tabulka 4: Druh znevýhodnění žáků se SVP na 1. stupni ZŠ.....	27
Tabulka 5: Stupeň podpůrného opatření.....	28
Tabulka 6: Druh poskytovaného podpůrného opatření.....	29
Tabulka 7: Celkové součty druhů znevýhodnění u žáků se SVP na 1. stupni ZŠ za poslední čtyři školní roky.....	31
Tabulka 8: Charakteristika žáka se SVP	32

ÚVOD

Závěrečná práce se věnuje problematice žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (dále SVP) na 1. stupni základní školy (dále ZŠ). Žáků se SVP na ZŠ přibývá a chceme-li zapojit do výuky všechny žáky bez výjimky znamená to, že směřujeme k inkluzivnímu vzdělávání a vytváříme inkluzivní školy. Velice často se s tímto tématem setkávají učitelé a učitelky na ZŠ a rodiče dětí se SVP.

Cílem závěrečné práce je analyzovat vzdělávání žáků se SVP na 1. stupni ZŠ a zjistit názory učitelek a učitelů na vzdělávání těchto žáků. Cíl práce bude naplněn pomocí analýzy informací o žácích 1. stupně ZŠ se SVP za školní roky 2017/2018, 2018/2019, 2019/2020, 2020/2021 a vyhodnocením dat z elektronického dotazníku pro učitelky a učitele 1. stupně ZŠ. V práci jsou formulována i navrhovaná opatření.

V závěrečné práci vyhodnocujeme čtyři předpoklady. Předpoklady jsou v následujícím znění: P1: Předpokládáme, že nejčastěji zastoupenými žáky se SVP na 1. stupni běžné ZŠ jsou žáci se specifickými poruchami učení. P2: Předpokládáme, že většina učitelek a učitelů na 1. stupni běžné ZŠ ví, co znamená pojem žák se SVP. P3: Předpokládáme, že většina učitelek a učitelů je toho názoru, že na 1. stupni běžné ZŠ má být zřízena pozice speciálního pedagoga. P4: Předpokládáme, že většina učitelek a učitelů na 1. stupni běžné ZŠ zastává názor, že kvalita vzdělávání žáků se SVP na 1. stupni běžné ZŠ je špatná.

Práce je rozdělena na dvě stěžejní části. V teoretické části je s využitím odborných zdrojů přiblížena problematika žáků se SVP a to v oblastech legislativního zakotvení, vzdělávání žáků se SVP, podpůrných opatření, předmětu speciálně pedagogické péče, individuálního vzdělávacího plánu. Neschází ani oblast poradenských služeb, která se věnuje školnímu poradenskému pracovišti, školnímu speciálnímu pedagogovi a školským poradenským zařízením.

Empirická část byla realizována pomocí analýzy informací o žácích 1. stupně ZŠ se SVP za školní roky 2017/2018, 2018/2019, 2019/2020, 2020/2021, která byla zpracována na základě ročních přehledů aktuálně poskytovaných podpůrných opatření u žáků se SVP na 1. stupni ZŠ. Druhá část šetření obsahuje vyhodnocení dotazníkového šetření na vzorku respondentů, kterými byli učitelky a učitelé na 1. stupni ZŠ.

TEORETICKÁ ČÁST

V teoretické části závěrečné práce se budeme věnovat vymezení pojmů žáci se SVP a legislativním rámcem jejich edukace. V další kapitole se zaměříme na vzdělávání těchto žáků, podpůrná opatření, předmět speciálně pedagogické péče a individuální vzdělávací plán. Na závěr se budeme věnovat školnímu poradenskému zařízení, školnímu speciálnímu pedagogovi a školská poradenská zařízení (dále ŠPZ) teoretickou část ukončí.

1 Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami na 1. stupni základní školy

Pojem žáci se SVP definuje zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, v § 16 takto:

Dítětem, žákem a studentem se speciálními vzdělávacími potřebami se rozumí osoba, která k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění nebo užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření (Zákon č. 561/2004 Sb., § 16).

1.1 Legislativní rámec edukace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Základní pravidla vzdělávání žáků se SVP jsou zakotvena v následujících právních předpisech:

1. V oblasti školství představuje nejdůležitější legislativní normu **zákon č. 561/2004 Sb.**, o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.
2. **Vyhláška č. 27/2016 Sb.**, o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění pozdějších předpisů, se věnuje detailům a podrobnostem vzdělávání žáků se SVP.
3. **Vyhláška č. 72/2005 Sb.**, o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů.
4. **Zákon č. 563/2004 Sb.**, o pedagogických pracovnících, ve znění pozdějších předpisů.

5. Vyhláška č. 671/2004 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o organizaci přijímacího řízení ke vzdělávání ve středních školách, ve znění pozdějších předpisů.
6. Vyhláška č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů (Kendíková 2016, s. 6, 7).

2 Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami na 1. stupni základní školy

Slowík (2016, s. 37) uvádí, že bychom měli upřednostňovat vzdělávání žáků se SVP ve standardním školním prostředí, tedy především v běžných třídách ZŠ. Ve „speciálních“ školách vzděláváme žáky s konkrétním druhem postižením, s těžkými formami postižení, u kterých je individuální integrace do běžných ZŠ obtížná a v některých případech i nereálná.

Realizace inkluzivní edukace v našem školství spočívá ve vytvoření školního prostředí a klimatu školy takového, aby poskytlo všem žákům stejné šance na dosažení vzdělání a bylo jim zajištěno právo na rozvoj jejich individuálních předpokladů (Lechta, ed. 2016, s. 206).

Výchovu a vzdělávání žáků se SVP zajišťují přednostně běžné školy, dále třídy, oddělení, studijní skupiny a školy samostatně zřízené pro žáky podle § 16 odst. 9 školského zákona („speciální třídy, speciální školy“) (Kendíková 2016, s. 16).

Na doporučení školského poradenského zařízení a na základě informovaného souhlasu zletilého žáka nebo zákonného zástupce je možné žáka převést do vzdělávání „speciálního“, a naopak ze „speciální“ školy do běžné školy (Kendíková 2016, s. 17).

Detailně se vzdělávání žáků se SVP věnuje vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných (Vyhláška 27/2016 Sb.) a obsahuje zejména pravidla pro vypracování individuálního vzdělávacího plánu, základní informace o činnosti asistenta pedagoga i další podpůrná opatření (Slowík 2016, s. 37).

2.1 Podpůrná opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami

Podpůrnými opatřeními se rozumí nezbytné úpravy ve vzdělávání a školských službách odpovídající zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo jiným životním podmínkám dítěte, žáka nebo studenta. Děti, žáci a studenti se speciálními vzdělávacími

potřebami mají právo na bezplatné poskytování podpůrných opatření školou a školským zařízením (Zákon č. 561/2004 Sb., § 16).

Podpůrná opatření (dále PO) jsou realizována různými formami. PO představují poradenskou pomoc školy a ŠPZ. Spočívají v úpravách organizace, obsahu, hodnocení, forem a metod vzdělávání. PO mohou mít podobu výuky předmětu speciálně pedagogické péče (dále PSPP). Může se jednat o úpravu podmínek přijímání ke vzdělávání a ukončování vzdělávání žáků se SVP. PO mohou mít také podobu využívání kompenzačních pomůcek, speciálních učebnic a komunikačních systémů neslyšících a hluchoslepých osob, Braillova písma a podpůrných nebo náhradních komunikačních systémů. PO mohou stanovit úpravu očekávaných výstupů vzdělávání a doporučit vzdělávání žáků se SVP podle individuálního vzdělávacího plánu (dále IVP). Dále se může jednat o využití asistenta pedagoga při vzdělávání žáků se SVP, popřípadě dalšího pedagogického pracovníka, tlumočnicka českého znakového jazyka a přepisovatele pro neslyšící (Zákon č. 561/2004 Sb., § 16, odst. 2).

PO poskytujeme samostatně nebo v kombinaci různých druhů a stupňů na základě zjištěných SVP žáka. Konkrétní druh PO lze poskytovat pouze v jednom stupni (Vyhláška č. 27/2016, § 2, odst. 4).

Dle vyhlášky č. 27/2016 Sb. členíme PO do pěti stupňů:

1. Podpůrná opatření prvního stupně

PO prvního stupně nám slouží ke kompenzaci mírných obtíží ve vzdělávání žáka (pomalejší pracovní tempo, drobné obtíže ve čtení, psaní, počítání, v koncentraci pozornosti, zapomínání), u kterých je možné pomocí drobnějších úprav v režimu školní výuky a domácí přípravy dosáhnout zlepšení. Nemají normovanou finanční náročnost. Výstupy vzdělávání se neupravují. Pokud nepostačují k naplnění vzdělávacích potřeb žáka poskytování PO prvního stupně doporučí škola nebo ŠPZ žákovi využití poradenských služeb k posouzení jeho SVP (Vyhláška č. 27/2016, § 2, příloha č. 1).

2. Podpůrná opatření druhého stupně

Poskytují se na základě doporučení ŠPZ. Pro jejich realizaci je potřeba souhlas zletilého žáka nebo zákonného zástupce žáka. Problémy žáka ve vzdělávání jsou mírné a kompenzujeme je například využitím speciálních učebnic a speciálních učebních pomůcek. Využíváme podpory PSPP a upravujeme pedagogickou práci. Úprava očekávaných výstupů vzdělávání se nepředpokládá (Vyhláška č. 27/2016, § 2, příloha č. 1).

3. Podpůrná opatření třetího stupně

Poskytujeme je na základě doporučení ŠPZ. Opět je pro jejich využívání potřeba souhlas zletilého žáka nebo zákonného zástupce žáka. Jedná se o značné úpravy v metodách práce, v organizaci a průběhu vzdělávání, v úpravě školního vzdělávacího programu a v hodnocení žáka. Zpravidla jde o žáky se závažnými specifickými poruchami učení, poruchami chování, těžkou narušenou komunikační schopností (dále NKS), poruchami autistického spektra, lehkým mentálním postižením, zrakovým, sluchovým a tělesným postižením. PO třetího stupně vyžadují podporu práce pedagogického pracovníka asistentem pedagoga, podporu speciálně pedagogického centra, využívání prostředků alternativní nebo augmentativní komunikace. Obsah učiva může být v odůvodněných případech upravován. Zařazují se PSPP a uplatňuje se IVP (Vyhláška č. 27/2016, § 2, příloha č. 1).

4. Podpůrná opatření čtvrtého stupně

Poskytují se na základě doporučení ŠPZ (včetně vyjádření lékařů a dalších odborníků) a i zde je potřeba souhlas zletilého žáka nebo zákonného zástupce žáka. PO čtvrtého stupně již vyžadují výrazné úpravy v metodách a v organizaci vzdělávání, úpravy v obsahu vzdělávání. Nadále je možnost upravit výstupy ze vzdělávání k rozvíjení schopností a dovedností žáka. Je třeba přihlížet k aktuálnímu zdravotnímu stavu žáka. Nutná bývá podpora vyučujícího prací asistenta pedagoga, uplatňuje se IVP a zařazuje se PSPP. Hovoříme o žácích se závažnými poruchami chování, se středně těžkým a těžkým mentálním postižením, s těžkým zrakovým nebo sluchovým postižením, se závažnými formami NKS, s poruchami autistického spektra, se závažným tělesným postižením. Vzdělávání probíhá podle upraveného vzdělávacího programu (Vyhláška č. 27/2016, § 2, příloha č. 1).

5. Podpůrná opatření pátého stupně

Jsou určena jen žákům s nejtěžšími stupni zdravotních postižení (žáci se souběžnými postiženími více vadami), kteří vyžadují vysokou úroveň podpory. PO spočívají v úpravách organizace, obsahu, forem a metod vzdělávání. PO mají respektovat možnosti a omezení žáků při výběru vzdělávacích obsahů a metod, hodnocení výsledků. Vzdělávání žáků v pátém stupni PO vyžaduje úpravu pracovního prostředí. Lze využívat komunikační systémy neslyšících a hluchoslepých osob nebo prostředky alternativní nebo augmentativní komunikace. PO mohou mít podobu i podpory v podobě práce asistenta pedagoga, speciálního pedagoga a druhého pedagogického pracovníka. Výuka žáků s PO

pátého stupně je uskutečňována speciálními pedagogy, případně s jejich podporou (Vyhláška č. 27/2016, § 2, příloha č. 1).

2.2 Předmět speciálně pedagogické péče

PSPP je vyučován pedagogickým pracovníkem školy s rozšířeným vzděláním v oblasti speciální pedagogiky, psychologem s kvalifikací podle § 19 zákona č. 563/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů, nebo speciálním pedagogem s kvalifikací podle § 18 zákona č. 563/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „speciální pedagog“). PSPP zajišťuje škola nebo ŠZP.

Rozsah ve druhém stupni PO je jedna hodina týdně. Reedukační skupina je o velikosti max. čtyř žáků. PSPP je zaměřen na oblast logopedické péče, specifických poruch učení, rozvoj grafomotoriky, rozvoj vizuálně percepčních dovedností a na nácvik sociální komunikace.

Rozsah ve třetím stupni PO jsou dvě hodiny týdně. Zahrnuje PSPP uvedené ve druhém stupni PO. Je možné je doplnit o zrakovou stimulaci, bazální stimulaci u žáků s mentálním postižením, práci s optickými pomůckami, logopedickou péčí. U žáků s problémy vnímání řeči sluchem se věnuje rozvíjení sluchového vnímání, odezírání, rozumění mluvené řeči a její produkci, českému znakovému jazyku. Dále to může být nácvik prostorové orientace, případně další oblasti speciálně pedagogické péče.

Rozsah ve čtvrtém stupni PO jsou tři hodiny týdně. Reedukační skupiny o velikosti max. čtyři žáci. Zaměřen je na oblasti PSPP uvedené ve druhém i třetím stupni PO a dále na český znakový jazyk, prostředky alternativní nebo augmentativní komunikace. Může rozvíjet prostorovou orientaci, samostatný pohyb žáků se zrakovým postižením, práci s optickými pomůckami, Braillovo písmo a bazální stimulaci u žáků s vícenásobným postižením.

Rozsah v pátém stupni PO jsou čtyři hodiny týdně. Reedukační skupiny jsou o velikosti max. čtyři žáci. Zaměřuje se na nápravy, které vyplývají z charakteru zdravotních a jiných obtíží žáků. Zahrnuje PSPP uváděné ve čtvrtém, třetím nebo druhém stupni PO (Vyhláška č. 27/2016, příloha č. 1).

2.3 Individuální vzdělávací plán žáka se speciálními vzdělávacími potřebami

IVP je ukotven v § 18 školského zákona v platném znění a ve vyhlášce č. 27/2016 Sb., v platném znění. IVP zpracovává škola, vyžadují-li to SVP žáka na základě doporučení ŠPZ. Jestliže jsou všechny důležité informace pro vzdělávání žáka uvedeny v doporučení ŠPZ, zpravidla se již nedoporučuje zpracovat IVP školou. IVP je závazným dokumentem pro zajištění SVP žáka. IVP vychází ze školního vzdělávacího programu a je součástí dokumentace žáka. Jsou v něm uvedené údaje o druhu a stupni PO, identifikační údaje žáka a údaje o pedagogických pracovnících, kteří se podílejí na vzdělávání žáka. Dále obsahuje informace o úpravě obsahu vzdělávání žáka; časovém a obsahovém rozvržení vzdělávání; úpravě metod a forem výuky a hodnocení; případnou úpravu očekávaných výstupů vzdělávání žáka (Vyhláška č. 27/2016, § 3, odst. 3).

Škola je povinna vypracovat IVP bez zbytečného odkladu, nejdéle však do jednoho měsíce ode dne, kdy obdržela doporučení a žádost zletilého žáka nebo zákonného zástupce žáka. V případě potřeby lze IVP doplňovat a upravovat v průběhu celého školního roku. Škola zajišťuje tedy jak zpracování IVP, tak i jeho provádění. Musí seznámit s IVP všechny vyučující žáka a zároveň žáka a zákonného zástupce žáka, který IVP podepisuje. Vzdělávat žáka podle IVP je možné pouze na základě písemného informovaného souhlasu zletilého žáka nebo zákonného zástupce žáka. Minimálně jednou za rok vyhodnocuje dodržování IVP ŠPZ. Ve spolupráci se školou poskytuje ŠPZ žákovi, zákonnému zástupci a škole podporu. Pokud nedochází k dodržování o IVP informuje ŠPZ o této skutečnosti ředitele školy (Vyhláška č. 27/2016, § 3, 4).

3 Poradenské služby

Legislativně řeší poskytování poradenských služeb vyhláška č. 72/2005 o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů. *Poradenské služby ve školách a školských poradenských zařízeních jsou poskytovány dětem, žákům, studentům, jejich zákonným zástupcům, školám a školským zařízením* (Vyhláška č. 72/2005, § 1, odst. 1). Služby jsou poskytované zdarma na žádost žáků, jejich zákonných zástupců, škol nebo školských zařízení nebo na základě rozhodnutí orgánu veřejné moci.

Účelem poradenských služeb dle vyhlášky č. 72/2005, § 2 je zejména: poskytují PO pro žáky se SVP; sledují a vyhodnocují zvolená PO; zajišťují prevenci školní

neúspěšnosti, kariérového poradenství, poradenskou podporu vzdělávací cesty a dalšímu profesnímu uplatnění; podporují vzdělávání a sociální začleňování žáků z odlišného kulturního prostředí a s odlišnými životními podmínkami; podporují vzdělávání žáků nadaných a mimořádně nadaných; pečují o žáky s výchovnými či vzdělávacími obtížemi; zajišťují včasnou intervenci při obtížích u žáků či třídních kolektivů; předcházení rizikového chování včetně šikany a diskriminace; průběžné vyhodnocování preventivních programů; metodicky podporují učitele, kteří se podílejí na vzdělávání žáků se SVP; spolupráce a komunikace mezi školou a zákonnými zástupci; spolupráce školy při poskytování poradenských služeb se školskými poradenskými zařízeními (Vyhláška č. 72/2005, § 7, odst. 2).

3.1 Školní poradenská pracoviště

Na úrovni školy mluvíme o **školním poradenském pracovišti**. Smyslem poradenského pracoviště ve škole je rychlá, úsporná a neodkladná pomoc těm žákům, kteří ji potřebují a zároveň předcházení vzniku závažnějších poruch. Mezi členy patří:

1. výchovný poradce (problematika kariérového poradenství, koordinátor vzdělávání žáků se SVP, příprava podmínek pro vzdělávání cizinců a žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí),
2. školní metodik prevence (prevence sociálně nežádoucích jevů, preventivní programy),
3. školní psycholog (vyhledává a identifikuje žáky s výukovými a výchovnými obtížemi, provádí preventivní činnost, krizovou intervenci, diagnostiku třídních skupin, neodkladných obtíží) a
4. školní speciální pedagog (zajišťuje agendu spojenou se žáky se SVP, eviduje žáky se SVP, zprostředkovává informace z pedagogicko-psychologické poradny (dále PPP) a speciálně pedagogického centra (dále SPC), podílí se na vytváření IVP, pracuje se žáky se SVP (Kucharská, aj. 2013, s. 24–26).

3.1.1 Speciální pedagog

Jedním z odborníků, kteří zabezpečují školní poradenství, může být speciální pedagog. Tato pozice je na ZŠ poměrně nová a velmi potřebná pro vzdělávání žáků se SVP. Z tohoto důvodu se mu věnujeme v této práci blíže než ostatním. Odpovídající kvalifikaci získávají speciální pedagogové díky magisterskému studiu s jedním z níže uvedených zaměření:

- a) speciální pedagogika,
- b) pedagogika předškolního věku, popřípadě učitelství pro ZŠ, respektive učitelství všeobecně-vzdělávacích předmětů pro střední školy, vychovatelství a doplňující studium k rozšíření kvalifikace poskytované vysokou školou,
- c) studijní obor pedagogika a doplňující studium k rozšíření odborné kvalifikace poskytované vysokou školou (Zákon č. 563/2004 Sb., § 18).

Z jeho nejčastějších standardních činností můžeme jmenovat: spolupráci na vytváření programu poskytování pedagogicko-psychologických poradenských služeb ve škole, včetně programu primární prevence; komunikaci s pedagogy, vedením školy, žáky, zákonnými zástupci; speciálně pedagogickou diagnostiku; depistáž; konzultační, poradenské a intervenční práce; metodické, koordinační a vzdělávací činnosti (Vyhláška č. 72/2005, příloha č. 3).

3.2 Školská poradenská zařízení

Mimo působnost školy, ale stále v resortu školství hovoříme o školských poradenských zařízeních. Škola i rodina tedy mohou využívat služeb PPP a SPC. *ŠPZ poskytují bezplatně standardní poradenské služby, a to na žádost žáků, jejich zákonných zástupců, škol nebo školských zařízení* (Kendíková 2016, s. 18).

V PPP pracují psychologové, speciální pedagogové, metodikové prevence a sociální pracovníci. Jsou určeny pro děti bez zdravotního postižení. Odborníci a odbornice v PPP zjišťují pedagogicko-psychologickou připravenost žáků na povinnou školní docházku a vydávají o ní zprávu a doporučení. Na základě psychologické a speciálně pedagogické diagnostiky zjišťují SVP u žáků a vypracují doporučení s návrhy PO pro žáka. Vydávají zprávu a doporučení s účelem stanovení PO na základě posouzení SVP žáka nebo mimořádného nadání žáka.

PPP zpracuje zprávu a doporučení k zařazení žáka do školy, třídy, oddělení nebo studijní skupiny zřízené podle § 16 odst. 9 školského zákona nebo zařazení nebo převedení do vzdělávacího programu, které odpovídají vzdělávacím potřebám žáka. Psychologicky a speciálně pedagogicky vyšetřuje žáky se SVP a žáky mimořádně nadané. PPP nabízí žákům přímou speciálně pedagogickou a psychologickou intervenci. Žákům se zvýšeným rizikem školní neúspěšnosti a žákům z odlišného kulturního prostředí a s odlišnými životními podmínkami nabízí poradenské služby. PPP realizuje metodickou podporu škole a školskému zařízení při poskytování poradenských služeb a PO. PPP se uplatňuje i při

kariérovém poradenství žákům. Spolupracuje se zákonnými zástupci žáka a nabízí informační, konzultační, poradenskou a metodickou podporu. Pomocí metodiků prevence zajišťuje prevenci rizikového chování, realizaci preventivních opatření a koordinaci školních metodiků prevence (Vyhláška č. 72/2005, § 5).

SPC poskytuje poradenské služby při výchově a vzdělávání žáků s mentálním, tělesným, zrakovým nebo sluchovým postižením, NKS, souběžným postižením více vadami nebo autismem (Kendíková 2016, s. 27). Ve SPC pracují psychologové, speciální pedagogové a sociální pracovníci. Jsou zřizována při „speciálních“ školách, ale jejich služby využívají i žáci, kteří se vzdělávají v běžných školách. SPC zjišťuje připravenost žáků s mentálním, tělesným, zrakovým nebo sluchovým postižením, NKS, souběžným postižením více vadami nebo poruchami autistického spektra na povinnou školní docházku. Vyšetřuje SVP žáků a přihlíží přitom k lékařským či jiným posudkům. Zpracovává podklady pro nastavení PO pro žáky se SVP a pro jejich zařazení nebo přeřazení do škol a školských zařízení a pro další vzdělávací opatření, vypracovává zprávy z vyšetření a doporučení ke vzdělávání žáků.

SPC zabezpečují speciálně pedagogickou péči a speciálně pedagogické vzdělávání pro žáky, kteří jsou vzděláváni ve škole, třídě, oddělení nebo studijní skupině, která není zřízena podle § 16 odst. 9 školského zákona, nebo kterým je stanoven jiný způsob plnění povinné školní docházky. SPC zpracovávají zprávy a doporučení pro zařazení žáků do škol, tříd, oddělení nebo studijních skupin zřízených podle § 16 odst. 9 školského zákona nebo zařazení nebo převedení do vzdělávacího programu odpovídajících vzdělávacím potřebám žáků. SPC nabízí kariérové poradenství žákům se SVP. Psychologicky a speciálně pedagogicky diagnostikuje žáky se SVP. Poskytuje pedagogickým pracovníkům škol a zákonným zástupcům žáků poradenství v oblasti vzdělávání žáků se SVP. SPC metodicky podporují školy a poskytují informační, konzultační, poradenskou a metodickou podporu zákonným zástupcům žáků (Vyhláška č. 72/2005, § 6, odst. 4).

EMPIRICKÁ ČÁST

4 Cíl závěrečné práce a formulování předpokladů

Cílem závěrečné práce je analyzovat vzdělávání žáků se SVP na 1. stupni ZŠ a zjistit názory učitelek a učitelů na vzdělávání těchto žáků. Z cíle vycházejí čtyři předpoklady, které jsme formulovali následovně:

P1: Předpokládáme, že nejčastěji zastoupenými žáky se SVP na 1. stupni běžné ZŠ jsou žáci se specifickými poruchami učení.

P2: Předpokládáme, že většina učitelek a učitelů na 1. stupni běžné ZŠ ví, co znamená pojem žák se SVP.

P3: Předpokládáme, že většina učitelek a učitelů je toho názoru, že na 1. stupni běžné ZŠ má být zřízena pozice speciálního pedagoga.

P4: Předpokládáme, že většina učitelek a učitelů na 1. stupni běžné ZŠ zastává názor, že kvalita vzdělávání žáků se SVP na 1. stupni běžné ZŠ je špatná.

5 Použité metody a průběh výzkumu

Pro získání požadovaných údajů k dosažení cíle závěrečné práce byly zpracovány roční přehledy aktuálně poskytovaných podpůrných opatření u žáků se SVP na 1. stupni běžné ZŠ za školní roky: 2017/2018, 2018/2019, 2019/2020 a 2020/2021, které jsou získány z evidence školy. Jsou zpracovány anonymně na základě nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. 4. 2016 o ochraně fyzických osob ... („nařízení GDPR“).

Dále byl použit online elektronický dotazník, který byl distribuován prostřednictvím pracovní e-mailové adresy učitelkám a učitelům 1. stupně běžné ZŠ. Výhody elektronických dotazníků zmiňuje například Gavora (2010, s. 133), *počítače dnes už mají mnohé domácnosti. To ulehčuje dostupnost respondentů.* Dotazník je sestaven ze 17 položek (viz příloha A: Dotazník). Dotazník je tvořen z největší části uzavřenými položkami, dále byly použity položky otevřené a polouzavřené. Výsledky analýzy a dotazníkového šetření byly zpracovány do tabulek, grafického znázornění a výsledky jsou doplněny komentářem.

Sběr dat prostřednictvím online dotazníků probíhal od 1. září 2021 do 31. října 2021. Celkový počet plně vyplněných dotazníků je 22. Výsledky šetření jsou tedy

z celkového počtu 22 dotazníků. Současně s vyhodnocováním dotazníků autorka analyzovala roční přehledy aktuálně poskytovaných PO u žáků se SVP na 1. stupni běžné ZŠ za školní roky: 2017/2018, 2018/2019, 2019/2020 a 2020/2021, které byly získány z evidence školy.

6 Popis vzorku

Vzorek byl tvořen žáky se SVP na 1. stupni ZŠ a učitelkami a učiteli, kteří na dané ZŠ vyučují na 1. stupni. Ve školním roce 2019/2020 byl celkový počet žáků 407.

Žáci se SVP na 1. stupni ZŠ

Celkový počet žáků se SVP, které jsme analyzovali z ročních přehledů aktuálně poskytovaných podpůrných opatření u žáků se SVP na 1. stupni běžné ZŠ za školní roky: 2017/2018, 2018/2019, 2019/2020 a 2020/2021, byl 114 žáků. Údaje byly získány z evidence školy (Tabulka 1: počet žáků se SVP).

Tabulka 1: Počet žáků se SVP na 1. stupni ZŠ

2017/2018		2018/2019		2019/2020		2020/2021	
Chlapci	8	Chlapci	16	Chlapci	17	Chlapci	28
Dívky	10	Dívky	11	Dívky	13	Dívky	11
Celkem žáků	18	Celkem žáků	27	Celkem žáků	30	Celkem žáků	39

Z tabulky 1 je evidentní, že počet žáků se SVP v jednotlivých školních rocích narůstá. Žáci se SVP jsou z větší části chlapci než dívky.

V tabulce 2 jsou žáci se SVP rozdělení dle zastoupení v jednotlivých ročnících 1. stupně ZŠ.

Tabulka 2: Zastoupení žáků se SVP v jednotlivých ročnících ZŠ

2017/2018		2018/2019		2019/2020		2020/2021	
Přípravná třída	0	Přípravná třída	0	Přípravná třída	1	Přípravná třída	0
1. ročník	3	1. ročník	1	1. ročník	0	1. ročník	5
2. ročník	3	2. ročník	7	2. ročník	3	2. ročník	6
3. ročník	4	3. ročník	10	3. ročník	11	3. ročník	5
4. ročník	5	4. ročník	5	4. ročník	10	4. ročník	14
5. ročník	3	5. ročník	4	5. ročník	5	5. ročník	9
Celkem žáků	18	Celkem žáků	27	Celkem žáků	30	Celkem žáků	39

V tabulce 2: zastoupení v jednotlivých ročnících ZŠ je zřejmé, že nejmenší zastoupení žáků se SVP je v přípravné třídě a v prvním ročníku ZŠ. Největší nárůst žáků se SVP je ve 3. a 4. ročníku ZŠ a v pátém ročníku jejich počet klesá.

Učitelky a učitelé na 1. stupni ZŠ

Učitelek a učitelů na 1. stupni ZŠ, kteří úplně vyplnili elektronický dotazník je celkem 22. 19 respondentů (86,4 %) jsou učitelky a 3 respondenti (13,6 %) jsou učitelé. Věkové rozmezí učitelek a učitelů na 1. stupni ZŠ (respondentů) bylo 36–45 let (59,2 %), 56 let a více (22,7 %), 46–55 let (13,6 %) a nejmenší zastoupení měli učitelky a učitelé ve věkové kategorii 26–35 let (4,5 %).

Největší zastoupení mezi respondenty měli učitelky a učitelé na 1. stupni ZŠ s vysokoškolským vzděláním s pedagogickým zaměřením v počtu 18 (81,8 %), vysokoškolského vzdělání s nepedagogickým zaměřením dosáhli 2 (9,1 %) učitelky a učitelé a stejného zastoupení má středoškolské vzdělání s maturitou v počtu 2 (9,1 %) učitelky a učitelé.

Délka pedagogické praxe učitelek a učitelů na 1. stupni ZŠ byla více než 15 let (50 %), stejné zastoupení má délka praxe do 5 let (22,7 %) a 5–10 let (22,7 %). Nejmenší zastoupení měla délka pedagogické praxe 10–15 let (4,6 %).

7 Získaná data a jejich interpretace

7.1 Výsledky dotazníkového šetření

K vyhodnocení výsledků dotazníkového šetření byly níže použity položky z dotazníku 1–13. Závěrečné položky (14–17), které se týkají respondentů byly již vyhodnoceny v části 6 (popis vzorku).

Položka č. 1: Žák se speciálními vzdělávacími potřebami (dále jen SVP) je (charakterizujte žáka se SVP):

Nejvíce respondentů 10 (45,5 %) definovalo žáky se SVP výčtem druhů znevýhodnění (sociální znevýhodnění, zdravotní znevýhodnění, azylant, ústavní nebo ochranná výchova, zrakové postižení, sluchové postižení, dlouhodobá nemoc, neklidný žák, ADHD, NKS, dys- poruchy). 5 (22,7 %) respondentů uvedlo, že jsou to žáci vyžadující podporu. Jedná se o žáky, kteří vyžadují zvláštní péči, uvedly 3 (13,7 %) respondenti. 1 (4,6 %) respondent uvedl, že na otázku nedokáže odpovědět. Blíže viz tabulka 3.

Tabulka 3: Charakteristika žáka se SVP

Odpověď	Počet respondentů
Žák se znevýhodněním	10 (45,5 %)
Žák, který potřebuje podpůrná opatření	5 (22,7 %)
Žák vyžadující zvláštní péči	3 (13,7 %)
Žák s individuálními zvláštnostmi a potřebami	2 (9,1 %)
Žák vyžadující specifické postupy	1 (4,5 %)
Nedokáží na otázku odpovědět	1 (4,5 %)

Položka č. 2: Jsou na Vaší škole žáci se SVP:

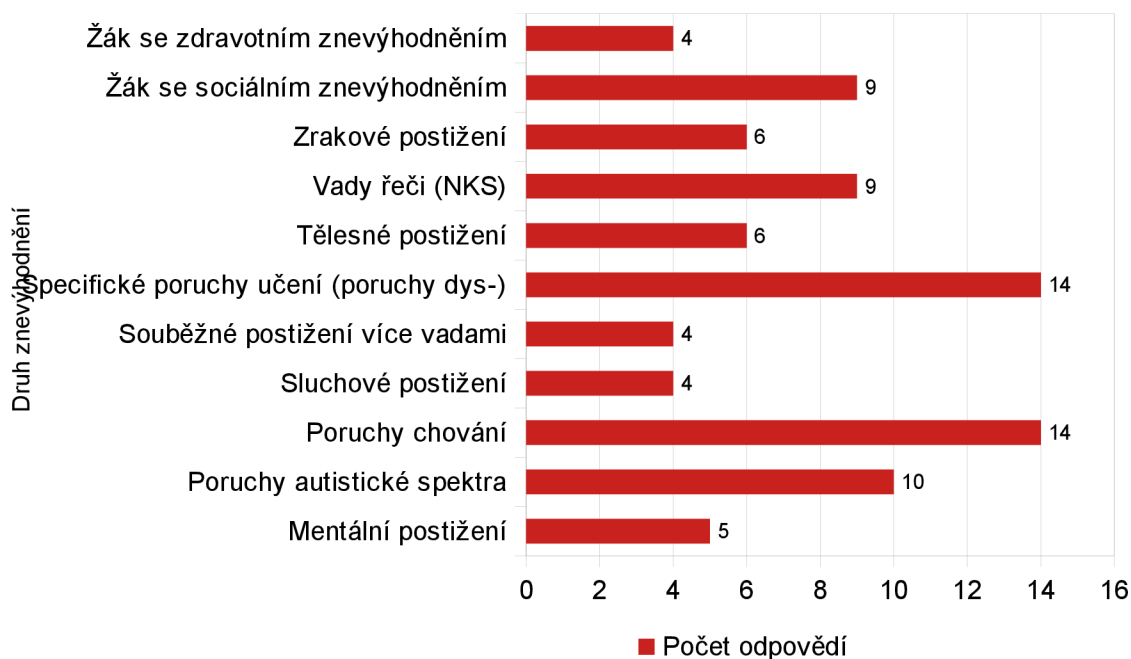
Všech 22 respondentů (100 %) odpovědělo, že jsou na jejich škole žáci se SVP.

Položka č. 3: Učíte nebo jste již učili žáka se SVP?

21 (95,5 %) respondentů učí nebo učilo žáky se SVP. Pouze 1 (4,5 %) respondent neučí a ani neučil žáka se SVP.

Položka č. 4: Jaký typ SVP dítě má/mělo (můžete označit více možností):

Nejvíce zastoupenými typy SVP u žáků byly specifické poruchy učení 14 (16,5 %) a poruchy chování 14 (16,5 %). Naopak nejméně zastoupenými typy SVP bylo souběžné postižení více vadami 4 (4,7 %), sluchové postižení 4 (4,7 %) a žák se zdravotním znevýhodněním 4 (4,7 %). Blíže viz graf 1.

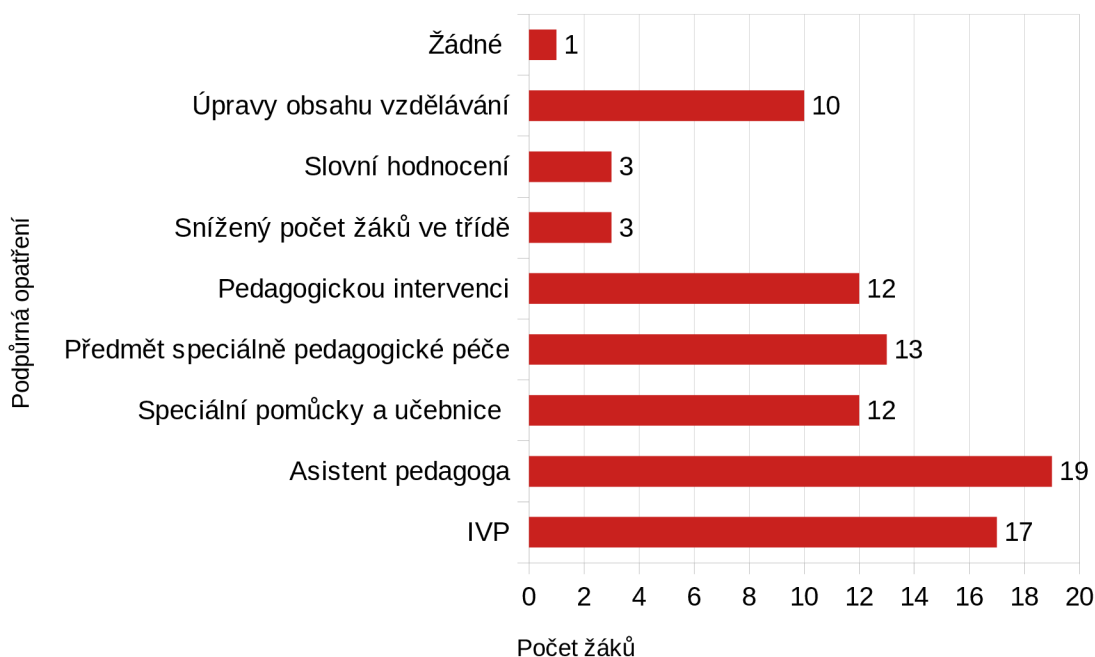

Graf 1: Typy SVP u žáků na 1. stupni ZŠ

Položka č. 5: Kolik dětí se SVP máte ve třídě (odpovídejte, pouze pokud jste třídní učitelé):

Na položku č. 5 odpovídali pouze třídní učitelé, kterých bylo 14. 8 (57,1 %) respondentů uvedlo, že mají ve třídě 2–3 žáky se SVP. 4 (28,6 %) respondenti uvedli, že mají 1 žáka se SVP ve třídě a 2 (14,3 %) respondenti uvedli, že ve třídě mají více jak 4 žáky se SVP.

Položka č. 6: Jaké podpůrné opatření měl žák doporučené (můžete označit více možností)?

Graf 2: Podpůrná opatření žáků se SVP na 1. stupni ZŠ

Nejčastěji doporučené podpůrné opatření je asistent pedagoga u 19 (21,1 %) žáků se SVP na 1. stupni ZŠ. 17 (18,9 %) žáků se SVP má IVP a 13 (14,4 %) žáků se SVP má předmět speciálně pedagogické péče. Nejméně zastoupené je slovní hodnocení u 3 (3,3 %) žáků se SVP a snížený počet žáků ve třídě 3 (3,3 %). Blíže viz graf 2.

Položka č. 7: Je pro Vás práce s žákem se SVP náročná?

12 (54,5 %) učitelek a učitelů na 1. stupni ZŠ uvedlo, že je pro ně práce s žákem se SVP náročná. 6 (27,3 %) z respondentů uvedlo, že neumí posoudit, zda je pro ně práce se žáky se SVP náročná a 4 (18,2 %) učitelky a učitelé uvedli, že pro ně není práce se žákem se SVP náročná.

Položka č. 8: Působí na Vaší škole speciální pedagog?

21 (95,5 %) učitelek a učitelů na 1. stupni ZŠ uvedlo, že na jejich působí speciální pedagog. 1 (4,5 %) učitelka či učitel uvedli, že neví, zda na jejich škole působí speciální pedagog.

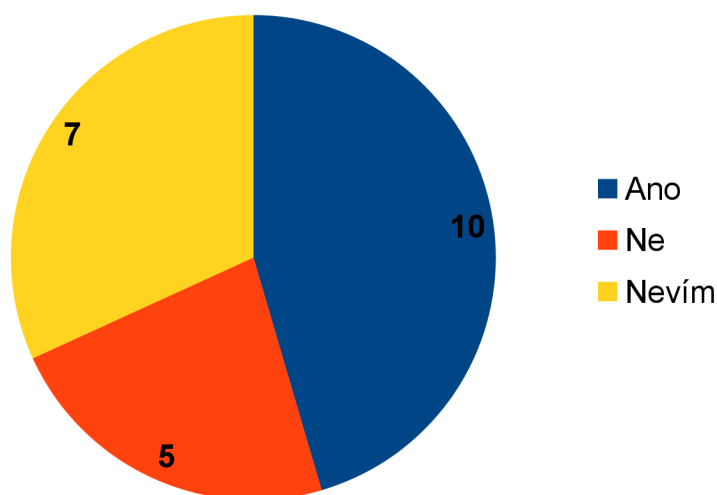
Položka č. 9: Považujete práci speciálního pedagoga na vaší škole za důležitou?

21 (95,5 %) učitelek a učitelů na 1. stupni ZŠ uvedlo, že považují práci speciálního pedagoga na jejich škole za důležitou. 1 (4,5 %) učitelka či učitel uvedli, že neví, zda je práce speciálního pedagoga na jejich škole důležitá.

Položka č. 10: Měla by být dle vašeho názoru na běžných základních školách zřízena pozice speciálního pedagoga?

21 (95,5 %) učitelek a učitelů na 1. stupni ZŠ uvedlo, že by měla být zřízena pozice speciálního pedagoga na běžných ZŠ. 1 (4,5 %) učitelka či učitel uvedli, že neví, zda by měla být zřízena pozice speciálního pedagoga na běžných ZŠ.

Položka č. 11: Považujete vzdělávání žáků se SVP na vaší škole za dostačující?

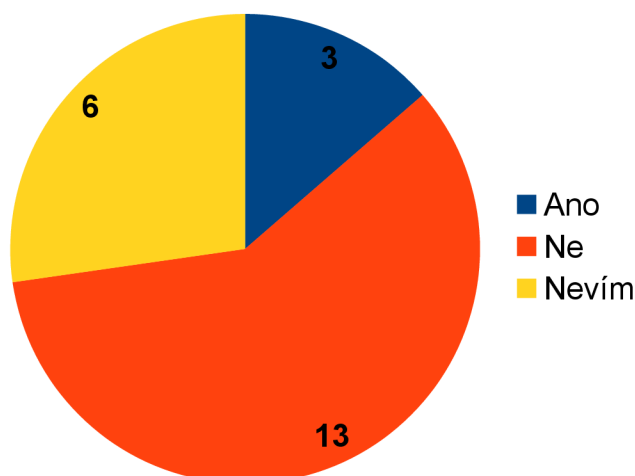
Graf 3: Názor na vzdělávání žáků se SVP na 1. stupni ZŠ

10 (45,5 %) respondentů uvedlo, že považují vzdělávání žáků se SVP na 1. stupni ZŠ za dostačující. 7 (31,8 %) respondentů zmínilo, že neví, zda je vzdělávání žáků se SVP na 1. stupni ZŠ dostačující. V 5 (22,7 %) případech respondenti uvedli, že není vzdělávání žáků se SVP na 1. stupni ZŠ dostačující.

Položka č. 12: Je dle vašeho názoru na běžné základní škole dostatek odborných pracovníků pro práci se žáky se SVP?

Z grafu 4 vyplývá, že 13 (59,1 %) respondentů uvedlo, že není na běžné ZŠ dostatek odborných pracovníků pro práci se žáky se SVP. 6 (27,3 %) respondentů uvedlo, že neví, zda je na běžné ZŠ dostatek odborných pracovníků pro práci se žáky se SVP

a 3 (13,6 %) respondenti uvedli, že je na běžné ZŠ dostatek odborných pracovníků pro práci se žáky se SVP (viz graf 4).

Graf 4: Dostatek odborných pracovníků na 1. stupni ZŠ

Položka č. 13: Označte na škále váš názor na kvalitu vzdělávání žáků se SVP na 1. stupni běžné základní školy:

10 (45,5 %) učitelek a učitelů na 1. stupni ZŠ uvedlo, že dle jejich názoru je kvalita vzdělávání žáků se SVP velmi dobrá a 10 (45,5 %) z nich uvedlo, že je kvalita vzdělávání žáků se SVP na 1. stupni ZŠ dobrá. Dle 2 (9 %) učitelek a učitelů je kvalita vzdělávání na 1. stupni ZŠ vynikající. Nikdo neoznačil kvalitu vzdělávání na 1. stupni ZŠ za špatnou či velmi špatnou.

7.2 Výsledky dat z analýzy

Z ročních přehledů, které jsou zpracovány za čtyři školní roky, jsme získaly následující data: druh znevýhodnění, stupeň poskytovaného PO a druh PO (např. organizace výuky a pomůcky) u žáků se SVP. Jednotlivé údaje jsou získány z doporučení ŠPZ pro každého jednotlivého žáka.

Druh znevýhodnění žáků se SVP

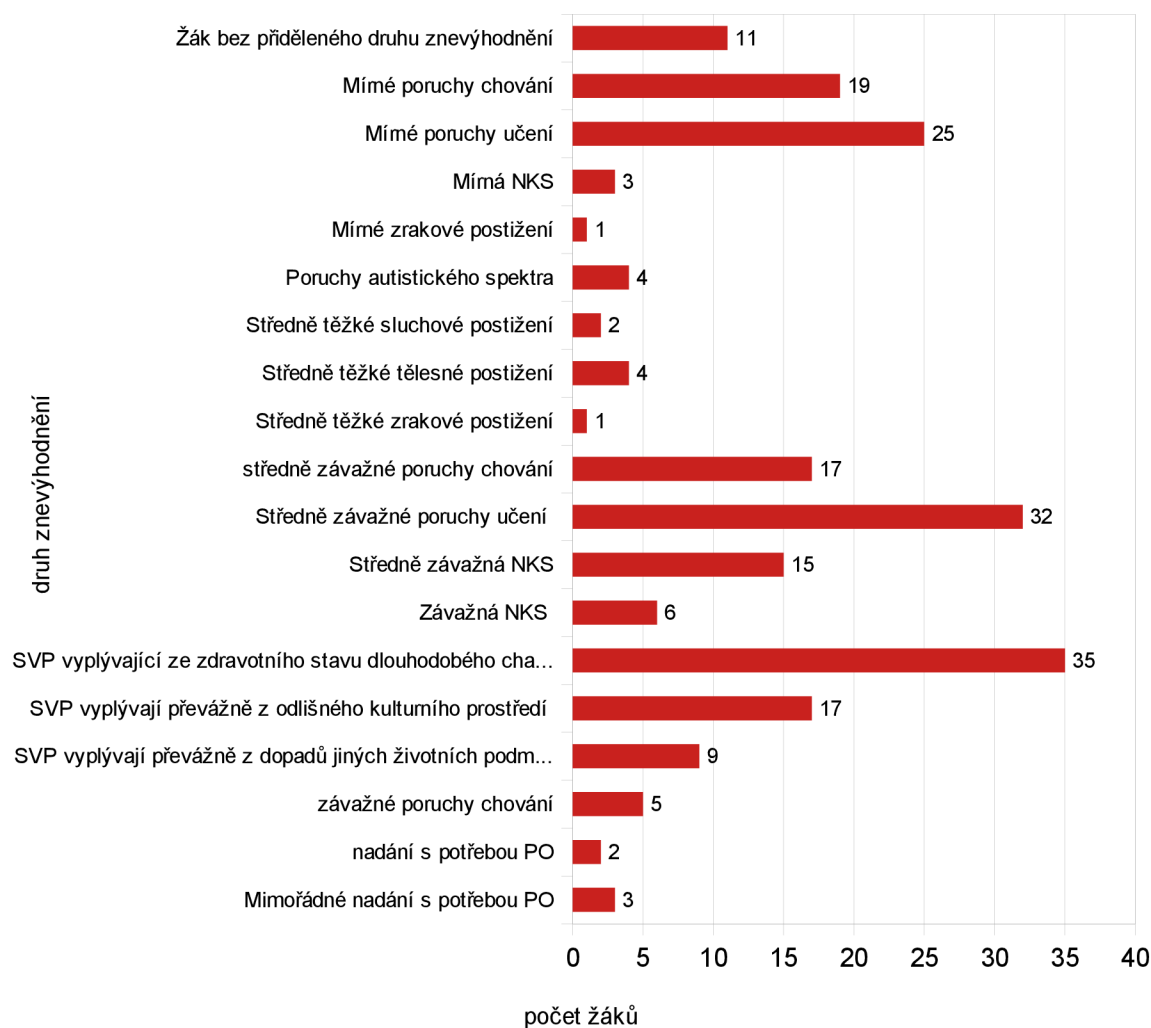
V tabulce 4 jsou žáci se SVP rozděleni podle druhu znevýhodnění dle jednotlivých školních ročníků. Z tabulky je zřejmé, že největší zastoupení mají žáci se SVP, které vyplývají ze zdravotního stavu dlouhodobého charakteru, dále žáci se středně závažnými poruchami učení a žáci s mírnými poruchami učení. Nejméně jsou zastoupení žáci se zrakovým a sluchovým postižením a žáci nadaní. Žáci bez přiděleného druhu znevýhodnění jsou žáci, kteří mají z poradny přidělen stupeň PO 1 a nemají přidělen

identifikátor znevýhodnění. Žáky z odlišných kulturních a životních podmínek myslíme ty žáky, kteří pocházejí z prostředí s nízkým sociálně kulturním statutem, žáky s nařízenou ústavní výchovou nebo s nařízenou ochrannou výchovou.

Tabulka 4: Druh znevýhodnění žáků se SVP na 1. stupni ZŠ

Druh znevýhodnění	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021	Celkem
Žák bez přiděleného druhu znevýhodnění	4	2	2	3	11
Mírné poruchy chování	4	4	6	5	19
Mírné poruchy učení	2	7	8	8	25
Mírná NKS	1	1	0	1	3
Mírné zrakové postižení	0	0	0	1	1
Poruchy autistického spektra	1	1	1	1	4
Středně těžké sluchové postižení	0	0	1	1	2
Středně těžké tělesné postižení	1	1	1	1	4
Středně těžké zrakové postižení	0	0	0	1	1
Středně závažné poruchy chování	1	3	5	8	17
Středně závažné poruchy učení	6	9	8	9	32
Středně závažná NKS	2	5	4	4	15
Závažná NKS	2	2	1	1	6
SVP vyplývající ze zdravotního stavu dlouhodobého charakteru	7	11	7	10	35
SVP vyplývají převážně z odlišného kulturního prostředí	2	5	5	5	17
SVP vyplývají převážně z dopadů jiných životních podmínek do vzdělávání	0	1	3	5	9
Závažné poruchy chování	0	1	1	3	5
Nadání s potřebou PO	0	0	1	1	2
Mimořádné nadání s potřebou PO	0	0	1	2	3
Celkem	33	53	55	70	211

V grafu 5 je uveden souhrn všech druhů znevýhodnění žáků se SVP za čtyři školní roky.

Graf 5: Druh znevýhodnění u žáků se SVP na 1. stupni ZŠ

Stupeň podpůrného opatření

V tabulce 5 jsou uvedeny stupně poskytovaných PO u žáků se SVP za jednotlivé čtyři školní roky. Nejčastěji zastoupené podpůrné opatření je druhého a třetího stupně. Opatření pátého stupně není na škole zastoupené ani jednou. Opatření čtvrtého stupně měli na škole pouze dva žáci se SVP.

Tabulka 5: Stupeň podpůrného opatření

	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021	Celkem
PO 1	5	2	2	4	13
PO 2	4	12	14	18	48
PO 3	9	12	13	17	51
PO 4	0	1	1	0	2
PO 5	0	0	0	0	0
Celkem	18	27	30	39	114

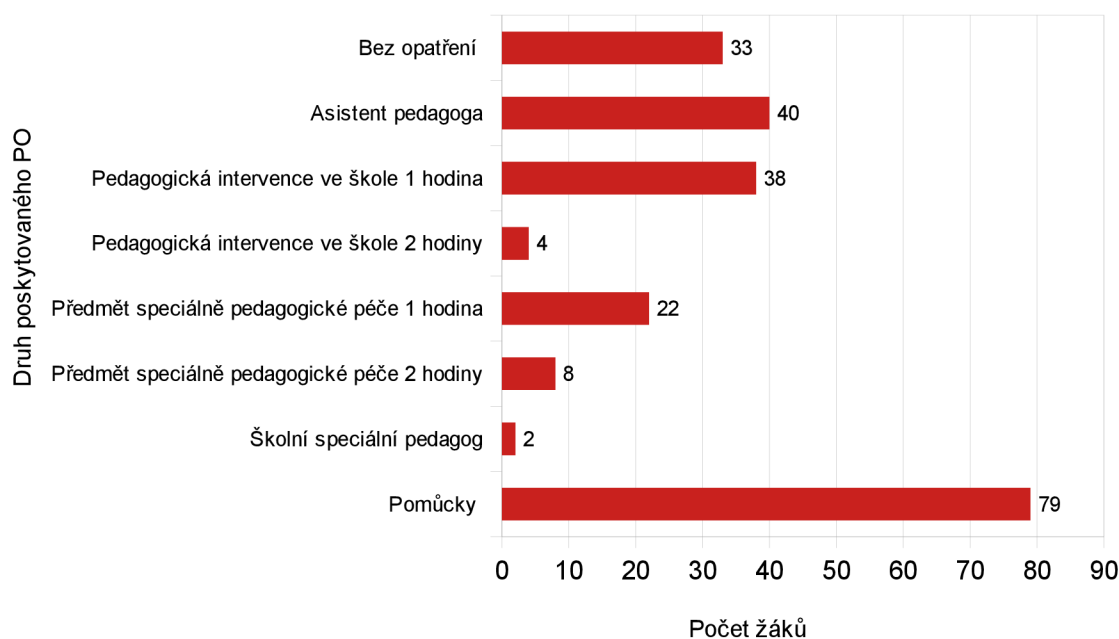
Druhy podpůrných opatření – organizace výuky

Mezi druhy PO (požadavky na organizaci výuky ve škole), které jsou uvedeny v doporučení ŠPZ u každého žáka jsou: asistent pedagoga sdílený ve škole, pedagogická intervence 1 hod., pedagogická intervence 2 hod., předmět speciálně pedagogické péče 1 hod., předmět speciálně pedagogické péče 2 hod., školní speciální pedagog a pomůcky. Jsou žáci, kteří jsou bez podpůrného opatření. To jsou žáci, kteří mají podpůrné opatření ve stupni jedna. Jeden žák se SVP může mít od ŠPZ doporučeno i více požadavků na organizaci výuky ve škole.

Tabulka 6: Druh poskytovaného podpůrného opatření

	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021	Celkem
Bez opatření	8	8	5	12	33
Asistent pedagoga	6	9	12	13	40
Pedagogická intervence 1 hod.	4	11	13	10	38
Pedagogická intervence 2 hod.	2	1	1	0	4
Předmět speciálně pedagogické péče 1 hod.	0	3	8	11	22
Předmět speciálně pedagogické péče 2 hod.	2	2	2	2	8
Školní speciální pedagog	0	0	1	1	2
Pomůcky	22	13	24	20	79
Celkem	44	47	66	69	226

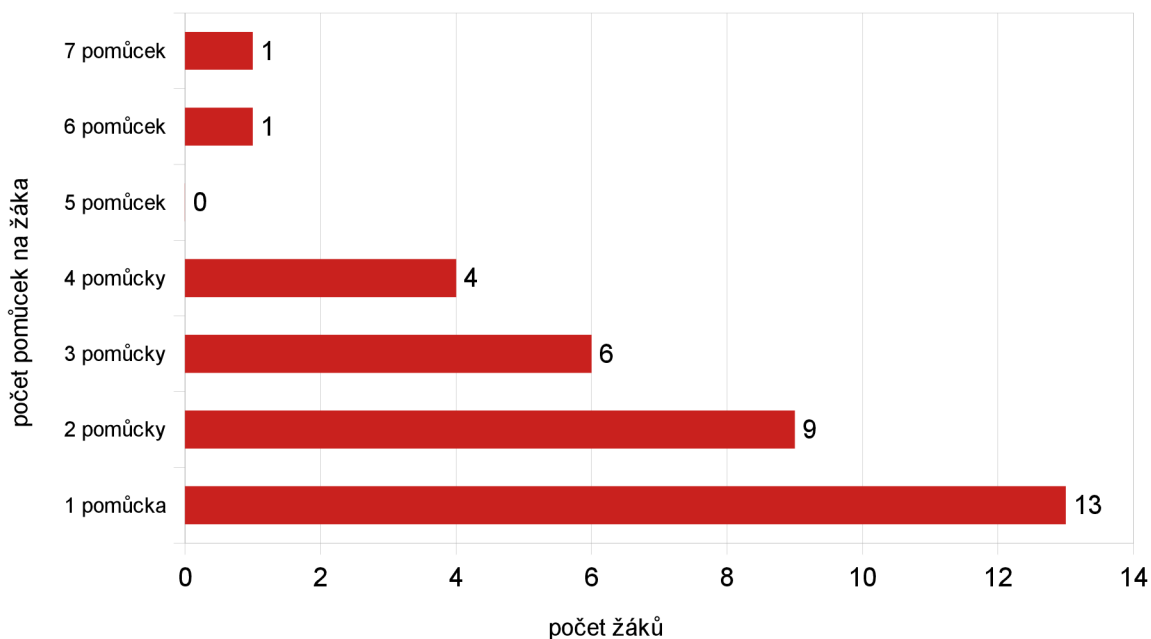
V grafu 6 je souhrn druhů PO za čtyři školní roky. Nejvíce jsou žákům doporučeny ze ŠPZ nákup pomůcek, pedagogická intervence ve škole v časové dotaci 1 hod. a asistent pedagoga pro žáky se SVP.

Graf 6: Druh poskytovaného podpůrného opatření

Druhy podpůrných opatření – pomůcky

Každému žákovi se SVP může ŠPZ v doporučení indikovat potřebné pomůcky dle druhu znevýhodnění žáka. Pomůcku může mít žák se SVP jednu či více, záleží na doporučení ŠPZ. Z pomůcek pro žáky se SVP můžeme uvést: názorné didaktické, pro rozvoj jemné motoriky či grafomotoriky, židle s pevnou podnožkou, protiskluzová podložka, výukový software pro nácvik sociálních kompetencí, pro podporu pozornosti, speciální didaktické, na rozvoj komunikačních schopností, encyklopedie, tablet.

Graf 7: Počet pomůcek pro žáky se SVP na 1. stupni ZŠ

V grafu 7 máme znázorněno kolik pomůcek žáci se SVP používají. Nejvíce mají žáci se SVP k dispozici 1 pomůcku na žáka. Jeden žák se SVP může mít od ŠPZ indikováno více, např. šest či sedm pomůcek. Záleží na závažnosti diagnostikovaných SVP.

8 Ověření předpokladů

P1: Předpokládáme, že nejčastěji zastoupenými žáky se SVP na 1. stupni běžné základní školy jsou žáci se specifickými poruchami učení.

Předpoklad P1 jsme ověřili pomocí analýzy informací, která je zpracována za poslední čtyři školní roky na základě ročních přehledů aktuálně poskytovaných podpůrných opatření u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, které byly získány z evidence školy.

Z tabulky 4 se může jevit, že největší zastoupení znevýhodnění u žáků se SVP na 1. stupni ZŠ mají žáci se SVP vyplývající ze zdravotního stavu dlouhodobého charakteru v počtu 35 žáků. Žáci se specifickými poruchami učení jsou s počtem 32 na druhém místě. Je ale nutné si uvědomit, že žáci s poruchami učení jsou zde rozděleni na dvě skupiny – s mírnými a středně závažnými. Podobné dělení je i u poruch chování, zrakového postižení či NKS. Z tohoto důvodu byla vytvořena tabulka 7, kde jsou jednotlivé druhy znevýhodnění sečteny a každé je zastoupeno pouze jednou.

Tabulka 7: Celkové součty druhů znevýhodnění u žáků se SVP na 1. stupni ZŠ za poslední čtyři školní roky

Druh znevýhodnění	Počet žáků se SVP
Žák bez přiděleného druhu znevýhodnění	11
Poruchy chování	41
Poruchy učení	57
NKS	24
Zrakové postižení	2
Poruchy autistického spektra	4
Středně těžké sluchové postižení	2
Středně těžké tělesné postižení	4
SVP vyplývající ze zdravotního stavu dlouhodobého charakteru	35
SVP vyplývají převážně z odlišného kulturního prostředí	17
SVP vyplývají převážně z dopadů jiných životních podmínek do vzdělávání	9
Nadaní	5
Celkem	211

Po shlednutí tabulky 7 lze uvést, že nejčastěji zastoupenými žáky se SVP byly ve sledované škole žáci s poruchami učení v celkovém počtu 57 žáků. 41 žáků se SVP na 1. stupni ZŠ má poruchy chování a 35 žáků má SVP vyplývající ze zdravotního stavu dlouhodobého charakteru.

Předpoklad P1 byl potvrzen.

P2: Předpokládáme, že většina učitelek a učitelů na 1. stupni běžné základní školy ví, co znamená pojem žák se SVP.

Předpoklad P2 jsme ověřili pomocí dat z dotazníkového šetření z položky č. 1.

Nejvíce respondentů 10 (45,5 %) definovalo žáky se SVP výčtem druhů znevýhodnění (sociální znevýhodnění, zdravotní znevýhodnění, azylant, ústavní nebo ochranná výchova, zrakové postižení, sluchové postižení, dlouhodobá nemoc, neklidný žák, ADHD, NKS, dys- poruchy). 5 (22,7 %) respondentů uvedlo, že jsou to žáci

vyžadující podporu. Jedná se o žáky, kteří vyžadují zvláštní péči, uvedly 3 (13,7 %) respondenti. 1 (4,6 %) respondent uvedl, že na otázku nedokáže odpovědět.

Tabulka 8: Charakteristika žáka se SVP

Odpověď	Počet respondentů
Žák se znevýhodněním	10 (45,5 %)
Žák, který potřebuje podpůrná opatření	5 (22,7 %)
Žák vyžadující zvláštní péči	3 (13,7 %)
Žák s individuálními zvláštnostmi a potřebami	2 (9,1 %)
Žák vyžadující specifické postupy	1 (4,5 %)
Nedokáží na otázku odpovědět	1 (4,5 %)

Z tabulky 8 je zřejmé, že 10 (45,5 %) učitelek a učitelů na 1. stupni ZŠ charakterizovalo žáka se SVP výčtem druhů znevýhodnění (zdravotní postižení, zdravotní znevýhodnění a sociální znevýhodnění), které již není v souladu s aktuálním znění zákona č. 561/2004 Sb. I přesto můžeme brát jejich odpovědi za správné, protože se o tyto žáky jedná, jen je charakterizovali vlastním způsobem. Pouze 5 (22,7 %) učitelek a učitelů na 1. stupni ZŠ definovalo žáka se SVP v souladu s aktuální verzí školského zákona. 6 (27,3 %) učitelek a učitelů uvedlo, že je to žák, který vyžaduje zvláštní péči, žák s individuálními zvláštnostmi a potřebami či žák vyžadující specifické postupy. 1 (4,5 %) respondent nedokázal na otázku odpovědět.

Předpoklad P2 byl potvrzen.

P3: Předpokládáme, že většina učitelek a učitelů je toho názoru, že na 1. stupni běžné základní školy má být zřízena pozice speciálního pedagoga.

Předpoklad P3 jsme ověřili pomocí dat z dotazníku položkou č. 10.

Položka z dotazníků č. 10 (Mělo by být dle vašeho názoru na běžných ZŠ zřízena pozice speciálního pedagoga?). 21 (95,5 %) respondentů odpovědělo že ano. 1 (4,5 %) respondent uvedl, že neví.

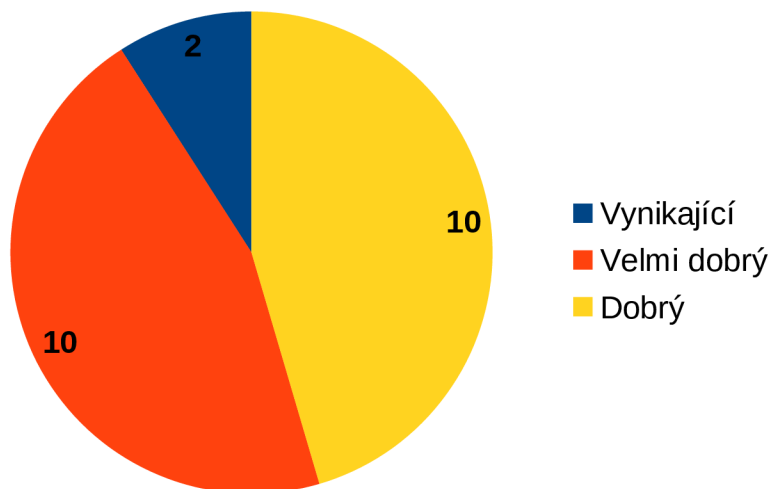
Předpoklad P3 byl potvrzen.

P4: Předpokládáme, že většina učitelek a učitelů na 1. stupni běžné základní školy zastává názor, že kvalita vzdělávání žáků se SVP na 1. stupni běžné základní školy je špatná.

Předpoklad P4 jsme ověřili pomocí dat z dotazníku položkou č. 13.

Názor na kvalitu vzdělávání žáků se SVP na 1. stupni ZŠ je u 10 učitelek a učitelů (45,5 %) velmi dobrý. Dalších 10 (45,5 %) učitelek a učitelů si myslí, že vzdělávání žáků

se SVP na 1. stupni ZŠ je dobrý. 2 (9 %) učitelky či učitelé zastávají názor, že kvalita vzdělávání žáků se SVP na 1. stupni ZŠ je vynikající. Žádný respondent neoznačil na škále možnost špatný nebo velmi špatný.

Graf 8: Názor učitelek a učitelů na kvalitu vzdělávání žáků se SVP na 1. stupni ZŠ

Předpoklad P4 nebyl potvrzen.

9 DISKUZE A NAVRHOVANÁ OPATŘENÍ

Z výsledků vyplývá, že nejčastěji zastoupenými žáky se SVP na 1. stupni běžné ZŠ jsou žáci se specifickými poruchami učení v počtu 57 (27 %). Dále to jsou žáci s poruchami v chování v počtu 41 (19,5 %) a žáci se SVP vyplývající ze zdravotního stavu dlouhodobého charakteru 35 (16,6 %). Je evidentní, že rozdíly mezi prvními třemi skupinami žáků se SVP na 1. stupni ZŠ jsou obdobné.

Pomocí dotazníkového šetření jsme zjistili, že většina učitelek a učitelů na 1. stupni běžné ZŠ ví, co znamená pojem žák se SVP. Z celkového počtu 22 učitelek a učitelů z 1. stupně ZŠ uvedlo 5 (22,7 %), že žák se SVP je ten žák, který potřebuje pomoc formou podpůrných opatření. 10 (45,5 %) učitelek a učitelů jmenovali různé druhy znevýhodnění, které může žák se SVP mít (zdravotní postižení, zdravotní znevýhodnění a sociální znevýhodnění). Tento výsledek můžeme pravděpodobně zdůvodnit tím, že většina učitelek a učitelů uváděla definici žáka se SVP podle již neplatné verze školského zákona č. 561/2004 Sb. I přesto můžeme brát jejich odpovědi za správné, protože se o tyto žáky jedná. Dalších 6 (27,3 %) učitelek a učitelů uvedlo, že je to žák vyžadující zvláštní péči, žák s individuálními zvláštnostmi a potřebami či žák vyžadující specifické postupy. 1 (4,5 %) učitelka či učitel nedokázal na otázku odpovědět.

Pomocí dotazníkového šetření jsme odhalili pozitivní zjištění. Většina učitelek a učitelů jsou toho názoru, že na 1. stupni běžné ZŠ má být zřízena pozice speciálního pedagoga. 21 (95,5 %) učitelek a učitelů považují práci speciálního pedagoga na jejich škole za důležitou. Pouze 1 (4,5 %) učitelka či učitel uvedl, že neví, zda je pozice speciálního pedagoga na jejich škole důležitá. Dále jsou učitelky a učitelé toho názoru, že na všech běžných ZŠ by měla být zřízena pozice speciálního pedagoga a to ve stejném poměru odpovědí. 21 (95,5 %) učitelek a učitelů uvedlo, že ano a 1 (4,5 %) učitelka či učitel uvedl, že neví, zda by měla být zřízena pozice speciálního pedagoga na všech běžných ZŠ.

Respondenti dále vyjadřovali svůj názor na kvalitu vzdělávání žáků se SVP na 1. stupni běžné ZŠ. Většina respondentů 10 (45,5 %) uvedla, že považuje vzdělávání žáků se SVP na jejich škole za dostačující. 5 (22,7 %) respondentů odpovědělo, že nepovažují vzdělávání žáků se SVP na jejich škole za dostačující a 7 (31,8 %) z nich uvedlo, že neví. Z toho vyplývá, že většina respondentů považuje vzdělávání žáků se SVP na jejich škole za dostačující. Respondenti ale již nebyli spokojeni s dostatkem odborných pracovníků na jejich škole. Celkem 13 (59,1 %) respondentů uvedlo, že není dostatek odborných pracovníků pro práci se žáky se SVP. 6 (27,3 %) respondentů uvedlo, že neví a 3 (13,6 %) odpověděli, že je dostatek odborných pracovníků pro práci se žáky se SVP na jejich ZŠ. Je možné si tuto nespokojenost vysvětlit tím, že speciální pedagog zde pracuje pouze na zkrácený úvazek (0,4) a nedokáže z tohoto důvodu obsáhnout celou problematiku vzdělávání žáků se SVP na této škole. Dále na této ZŠ chybí pozice školního psychologa. S celkovou kvalitou vzdělávání žáků se SVP na 1. stupni běžné ZŠ byli respondenti spokojeni. Názor na kvalitu vzdělávání žáků se SVP na 1. stupni ZŠ je u 10 učitelek a učitelů (45,5 %) velmi dobrý. Dalších 10 (45,5 %) učitelek a učitelů si myslí, že vzdělávání žáků se SVP na 1. stupni ZŠ je dobrý. 2 (9 %) učitelky či učitelé zastávají názor, že kvalita vzdělávání žáků se SVP na 1. stupni ZŠ je vynikající. Žádný respondent neoznačil na škále možnost špatný nebo velmi špatný.

Z výše uvedených výsledků je zřejmé, že problematika žáků se SVP na 1. stupni běžné ZŠ je v České republice aktuální a jako potřebné se nám jeví navrhnout následující opatření.

Za první a nejdůležitější navrhované opatření považujeme správný průběh **zápisů do 1. ročníku ZŠ**. Správné vyhodnocení školní připravenosti při zápisu do 1. ročníku ZŠ je důležité a pedagog může v případě potřeby rodiče upozornit na zjištěné obtíže jejich dítěte. V posledních dvou letech došlo ke zrušení zápisu do 1. ročníků z důvodu výskytu

onemocnění Covid-19 a následných protiepidemických opatření. Z tohoto důvodu nastupují do 1. ročníků ZŠ děti, které by potřebovaly odklad povinné školní docházky či nástup do přípravné třídy. Druhé opatření se týká **odkladu povinné školní docházky**. V 1. ročnících běžné ZŠ se setkáváme s žáky, kteří byli přijati do 1. ročníku běžné ZŠ i přes doporučený odklad povinné školní docházky z PPP pro nevyzrálou daného dítěte na plnění povinné školní docházky. Někteří rodiče s dětmi do školského poradenského zařízení nejdou i přes viditelnou nezralost dítěte a dítě nastoupí do 1. ročníku ZŠ. Tito žáci mají již v 1. ročníku ZŠ problémy s učivem nebo se SVP projeví v dalších ročnících 1. stupně ZŠ. Pokud by tyto děti měly odklad povinné školní docházky či nastoupily do přípravné třídy, tak by se pravděpodobně v budoucnosti mohly vyhnout obtížím při vzdělávání.

Bylo by vhodné, aby učitelky a učitelé, kteří vystudovali učitelství pro 1. stupeň, absolvovali v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků odpovídající **povinné vzdělávání v oblasti speciální pedagogiky**. Obzvláště pro třídní učitele považují toto navrhované opatření za nutné. Předcházelo by se takto nezralostí např. některých důležitých pojmů a pedagog by byl lépe připravený na práci se žáky se SVP. Lépe by se orientovali v odborné terminologii v doporučení z poradenských zařízení či lékařských zpráv. Zpracování a vyhodnocení IVP by bylo pro ně jednodušší. Lepší připravenost by byla i na intervenční hodiny, které doporučují ŠPZ. Chápali by odlišné chování žáků se SVP při výchovně vzdělávacím procesu a měli by pro ně v některých případech větší pochopení.

Velice vhodné by bylo, aby na všech běžných ZŠ byla zřízena **pozice speciální pedagoga a školního psychologa** alespoň na částečný úvazek. Pro učitele 1. stupně ZŠ by to byla přínosná podpora pro práci se žáky se SVP.

ZÁVĚR

Cílem závěrečné práce bylo analyzovat vzdělávání žáků se SVP na 1. stupni ZŠ a zjistit názory učitelek a učitelů na vzdělávání těchto žáků.

V teoretické části byla přiblížena problematika žáků se SVP a to v oblastech legislativního zakotvení, vzdělávání žáků se SVP, podpůrných opatření, předmětu speciálně pedagogické péče a individuálního vzdělávacího plánu. Nescházela ani oblast poradenských služeb, která se věnovala školnímu poradenskému pracovišti, školnímu speciálnímu pedagogovi a školským poradenským zařízením. Empirická část závěrečné práce přinesla výsledky šetření, které bylo realizováno pomocí analýzy informací a dotazníkového šetření.

Pro získání údajů potřebných k dosažení cíle závěrečné práce byly zpracovány roční přehledy aktuálně poskytovaných podpůrných opatření u žáků se SVP na 1. stupni běžné ZŠ za školní roky: 2017/2018, 2018/2019, 2019/2020 a 2020/2021, které byly získány z evidence školy. Dále jsme použili elektronický dotazník. Dotazník byl sestaven ze 17 položek a byl tvořen z největší části uzavřenými položkami, dále byly použity položky otevřené a polouzavřené (viz příloha A: Dotazník). Dotazník úplně vyplnilo 22 respondentů, kterými byli učitelky a učitelé na 1. stupni ZŠ.

Předpoklad, že nejčastěji zastoupenými žáky se SVP na 1. stupni běžné ZŠ jsou žáci se specifickými poruchami učení se potvrdil (viz kapitola 8, P1). Předpoklad, že většina učitelek a učitelů na 1. stupni běžné ZŠ ví, co znamená pojem žák se SVP, se potvrdil (viz kapitola 8, P2). Předpoklad, že většina učitelek a učitelů je toho názoru, že na 1. stupni běžné ZŠ má být zřízena pozice speciálního pedagoga se potvrdil (viz kapitola 8, P3). Předpoklad, že většina učitelek a učitelů na 1. stupni běžné ZŠ zastává názor, že kvalita vzdělávání žáků se SVP na 1. stupni běžné ZŠ je špatná se nepotvrdil (viz kapitola 8, P4).

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

GAVORA, P., 2010. *Úvod do pedagogického výzkumu*. 2. rozš. české vyd. Brno: Paido. ISBN 978-80-7315-185-0.

KENDÍKOVÁ, J., 2016. *Jak zvládnout problémy dětí se školou? Děti se speciálními vzdělávacími potřebami ve škole - praktická příručka pro rodiče, učitele a další odborné pracovníky*. 2. vyd. Praha: Pasparta. ISBN 978-80-88163-36-7.

KUCHARSKÁ, A., aj., 2014. *Metodika práce školního speciálního pedagoga zapojeného ve školním poradenském pracovišti*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků. ISBN 978-80-7481-036-7.

KUCHARSKÁ, A., aj., 2013. *Školní speciální pedagog*. 1. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0497-8.

LECHTA, V., ed., 2016. *Inkluzivní pedagogika*. 1. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1123-5.

SLOWÍK, J., 2016. *Speciální pedagogika*. 2. aktual. a dopl. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-271-0095-8.

Vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění pozdějších předpisů. In: *Zákony pro lidi.cz* [online], částka 10 [vid. 25.03.2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-27#prilohy>

Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských, zařízeních, ve znění pozdějších předpisů. In: *Zákony.cz* [online]. [vid. 25.03.2021]. Dostupné z: <https://www.zakony.cz/zakon-SB2005072>

ZELINKOVÁ, O., 2003. *Poruchy učení: dyslexie, dysgrafie, dysortografie, dyskalkulie, dyspraxie, ADHD: specifické vývojové poruchy čtení, psaní a dalších školních dovedností*. 10. zcela přeprac. a rozš. vyd. Praha: Portál. ISBN 80-7178-800-7.

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů. In: *Zákony.cz* [online]. [vid. 25.03.2021]. Dostupné z: <https://www.zakony.cz/zakony/2021/1/zakon-561-2004-Sb-zakon-o-predskolnim-zakladnim-strednim-vyssim-odbornem-a-jinem-vzdelavani-skolsky-zakon-SB2004561>

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. In: *Zákony.cz* [online]. [vid. 25.03.2021]. Dostupné z: <https://www.zakony.cz/zakon-SB2004563>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A: Dotazník

Příloha A: Dotazník

Vážená paní, vážený pane,
obracím se na vás s prosbou o spolupráci jako studentka Katedry primárního vzdělávání Technické univerzity v Liberci, DVPP, rozšiřující studium učitelství pro 1. stupeň ZŠ. Touto cestou vás prosím o několik minut vašeho času. Dostáváte do rukou dotazník, jehož výsledky budou součástí mé závěrečné práce s názvem „Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami na 1. stupni základní školy“.

Veškeré údaje budou zpracovány anonymně.

Mgr. Hana Svobodová

1. Žák se speciálními vzdělávacími potřebami (dále jen SVP) je (charakterizujte žáka se SVP):

2. Jsou na Vaší škole žáci se SVP:

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

3. Učíte nebo jste již učili žáka se SVP?

- a) ano
- b) ne
- c) nevzpomínám si

Jestliže jste označili v položce písmeno b) nebo c), přejděte, prosím, k položce č. 8, jinak pokračujte následující položkou č. 4.

4. Jaký typ SVP dítě má/mělo (můžete označit více možností):

- a) mentální postižení
- b) tělesné postižení
- c) zrakové postižení
- d) sluchové postižení
- e) vady řeči (narušená komunikační schopnost)
- f) souběžné postižení více vadami
- g) poruchy autistického spektra
- h) specifické poruchy učení (poruchy dys-)
- i) poruchy chování
- j) žák se zdravotním znevýhodněním (zdravotní oslabení, dlouhodobá nemoc)
- k) žák se sociálním znevýhodněním (rodinné prostředí s nízkým sociálně kulturním postavením, ohrožení sociálně patologickými jevy, nařízená ústavní výchova nebo uložená ochranná výchova, nebo postavení azylanta)

5. Kolik dětí se SVP máte ve třídě (odpovídejte, pouze pokud jste třídní učitelé):

- a) jednoho žáka
- b) dva až tři žáky
- c) více jak čtyři žáky

- 6. Jaké podpůrné opatření měl žák doporučené (můžete označit více možností)?**
- a) individuální vzdělávací plán
 - b) asistenta pedagoga
 - c) speciální pomůcky a učebnice
 - d) předmět speciálně pedagogické péče
 - e) pedagogickou intervenci
 - f) snížený počet žáků ve třídě
 - g) slovní hodnocení
 - h) úpravy obsahu vzdělávání (obsahové snížení v množství učiva)
 - i) jiné, prosím, uveďte:
- 7. Je pro vás práce s žákem se SVP náročná?**
- a) ano
 - b) ne
 - c) neumím to posoudit
- 8. Působí na Vaší škole speciální pedagog?**
- a) ano
 - b) ne
 - c) nevím
- 9. Považujete práci speciálního pedagoga na vaší škole za důležitou?**
- a) ano
 - b) ne
 - c) nevím
- 10. Měla by být dle vašeho názoru na běžných základních školách zřízena pozice speciálního pedagoga?**
- a) ano
 - b) ne
 - c) nevím
- 11. Považujete vzdělávání žáků se SVP na vaší škole za dostačující?**
- a) ano
 - b) ne
 - c) nevím
- 12. Je dle vašeho názoru na běžné základní škole dostatek odborných pracovníků pro práci se žáky se SVP?**
- a) ano
 - b) ne
 - c) nevím
- 13. Označte na škále váš názor na kvalitu vzdělávání žáků se SVP na 1. stupni běžné základní školy:**
- a) 1 vynikající
 - b) 2 velmi dobrý
 - c) 3 dobrý
 - d) 4 špatný
 - e) 5 velmi špatný

- 14. Vaše pohlaví:**
a) muž
b) žena
- 15. Kolik je vám let?**
a) 18–25 let
b) 26–35 let
c) 36–45 let
d) 46–55 let
e) 56 let a více
- 16. Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?**
a) středoškolské s maturitou
b) vysokoškolské vzdělání s pedagogickým zaměřením
c) vysokoškolské vzdělání s nepedagogickým zaměřením
- 17. Jak dlouhá je vaše pedagogická praxe?**
a) do 5 let
b) 5–10 let
c) 10–15 let
d) více než 15 let

Děkuji vám za spolupráci a váš čas, který jste dotazníku věnoval/a.